СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 23. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 27 січня 1934. VOL. XLII. No. 23. Jersey City, N. J., Saturday, January 27, 1934. THREE CENTS.

ПРОЄКТ ЗМІНИ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНА

ВАШИНҐТОН. — Комітет для приходів у палаті послів ухвалив драстичні зміни теперішнього доходового податкового закона.

Цілю закона буде дати урядови на рік 200 міліонів долярів приходу. Якщо він буде ухвалений, то буде обовязувати щодо приходів з 1934 року, але не буде відноситися до приходів у 1933 році.

Проєкт заводить норму загального податку від приходів у висоті 4 процентів. Від доходів вище 4,000 долярів на рік треба буде ще платити проподаток, який буде тим вищий процентово, чим вища сума приходів.

Проєкт має теж багато інших новин. Між іншим жінка й чоловік усе мають подавати спільний податковий рапорт. Кари за несповнювання ріжних обовязків щодо податку від доходів звичайно вищі, ніж в теперішнім законі.

БОРСТЬБА ЗА ЗОЛОТИЙ ЗАКОН ЩЕ НЕ ПОКІНЧЕНА.

ВАШИНҐТОН. — Боротьба за золотий закон обмежується тепер до питання згідности проєкту з конституцією.

Противники проєкту атакують його як спробу леґалізувати грабунок. Тому проєкт, на їх думку, не годиться з конституцією. Опозицією кермував сенатор Гейстинґз.

Прихильники закона під проводом сенатора Робінсона з Арканзо роблять зусилля, щоби закон був ухвалений перед закінченням тижня.

СЛІДСТВО НАД БАНКАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент судівництва почав слідство над веденням банкового діла великими банками краю.

Департмент хоче відкрити зловжитки, які спричинили стільки банкротств у Дітройті, Клівленді та в інших великих містах.

ЗНАЙШЛИ СИРОВИЦЮ НА ЖОВТУ ФЕБРУ.

ПАСАДІНА (Каліфорнія). — Д-р Джордж Е. Винсент, бувший президент Ракефелерівської Фундації, заявив на зборах професорів Каліфорнійського Технольоґічного Інституту, що йому вдалося винайти сировицю на жовту фебру.

Він каже, що відтепер люди, які хочуть подорожувати в околиці, де панує жовта фебра, можуть імунізуватися через нащіплення цею сировицею.

Д-р Винсент заявив, що винайдення сировиці є вислідом праці багатьох лікарів. Кілька робітників дали своє життя, щоби ствердити успішність сировиці.

КАМПАНІЯ ПРОТИ КОМПАНІЙНИХ ЮНІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Збори представників 109 юній, зібрані в льокалі Американської Федерації Праці, постановили добиватися від конґресу ухвалення закона проти компанійних юній.

Щоби добитися такої ухвали, юнійні провідники постановили уладжувати по всьому краю великі масові віча за такий закон.

Сенатор Ваґнер заявився за те, щоб Федеральна Робітнича Рада дістала право забороняти компанійні юнії.

МАЙНЕРСЬКА КОНВЕНЦІЯ ЗА ЮНІОНІЗАЦІЮ КОПАЛЕНЬ СТАЛЕВИХ КОМПАНІЙ.

ІНДІЯНАПОЛІС. — Третій день нарад конвенції майнерської юнії „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка" був присвячений справі добуття признання для некомпанійних юній у копальнях вугля, що належать до сталевих підприємств.

Повалення компанійних юній у цих копальнях майнерська юнія вважає своїм найважнішим найближчим питанням.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЛІНЧІВ.

ГАЗАРД (Кентокі). — Лінч 20-літнього Мурина Алекса Скота, обжалованого за вбивство білого чоловіка, викликав зовсім несподівано велике обурення серед населення стейту.

Стейтовий ґубернатор дістав велике число телеґрафічних і листових протестів. Палата послів стейтової леґіслятури добивається виступу проти лінчів. Ґубернатор обіцяв зробити все, що лежить у його силі, щоби здержати дальші лінчі.

ЗЛОВИЛИ БАНДИТІВ.

ТОКСОН (Арізона). — Поліція зловила 4 бандитів з шайки Дилинджера, котра недавно ограбила Фирст Нешенел Бенк оф Іст Шікаґо на $20,000.

Бандитів зловлено наслідком припадкового пожару в готелі, де вони жили. Підчас пожару бандити просили пожарників ратувати їх куфри, обіцюючи за це великі нагороди. Пожарники вратували куфри й дістали нагороду. Один з пожарників опісля пізнав з фотоґрафії Дилинджера в місцевій ґазеті, що він ратував куфри бандитів. Пожарник дав знати на поліцію, і ця своїм поспіхом накрила ще в місті чотирох бандитів з шайки. Двох інших шукають ще далі.

ВЕЛИКА ЛЕТУНСЬКА КАТАСТРОФА.

Біля Гамбурґу трапилася велика летунська катастрофа. Німецький пасажирський літак, що курсував постійно на лінії Берлін-Гамбурґ, зачепив наслідком сильної мряки за перешкоду і розбився. Зпоміж 9 пасажирів 4 особи згинули на місці, а між ними президент найвищого суду, Ваґеман. Після перевезення до шпиталю померли незабаром ще два пасажири, а три важко ранені, боряться зі смертю.

КРІВАВА СУТИЧКА З ПАЧКАРЯМИ.

Між австрійською прикордонною сторожею і мадярськими пачкарями розіґралася в Бурґенлянді крівава сутичка. У хвилині, коли прикордонна австрійська сторожа хотіла задержати пачкарів, ці почали відстрілюватися з револьверів. Прикордонна сторожа почала теж стріляти й у висліді стрілянини ранила 15 пачкарів. Решта пачкарів утекла. Сторожа сконфіскувала 24 мішки пшениці, які пачкарі намагалися перенести до Австрії.

ВЕЛИТ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед повітовим судом у Букарешті станув велитень, 2 метри 65 цм. висоти, за те, що в готелю, де він замешкав, розбив свавільно електричні лямпки. Він оправдував себе тим, що кілька разів розбивав оба ті лямпи голову й тому їх порозбивав. Суд повірив йому і звільнив його від вини й кари, а позовника відіслав на дорогу цивільного поступовання.

ПСИ, ЩО ГОВОРЯТЬ І РАХУЮТЬ.

З Ваймару повідомляють, що там є тепер під спеціяльною обсервацією чотири пси, які виявилися просто феноменально інтеліґентні. Згадані пси дають дуже влучні відповіди на питання, а також незле рахують. Відповіди дають ці мудрі псиська або ґавканням або тим, що драпають ногою по землі і для цих відповідей устійнено окремий „ключ". Недавно тому перевів досліди з цими псами проф. ветеринарії в університеті в Мінхені, д-р Мілер, і заявив, що дійсно здібности цих псів є просто ревеляційні. Селянське населення з ваймарської околиці говорить між собою, що згадані пси опанували „нечисті сили" і чорти через тих псів говорять з людьми.

ЗГИНУЛА В ЧАСІ ПОЖЕЖІ, РАТУЮЧИ СИНА.

В Ясенові Горішнім, повіт Косів, вибухла в будинках Юрка Максимюка грізна пожежа. У хвилині вибуху пожежі ціла рідня Максимюка спала твердим сном. Дружина Максимюка, Марія, яка перша завважила вогонь, почала взивати помочі та взялася ратувати діти. Коли їй вдалося вратувати двоє дітей, Максимюкова вернулася ще раз до горіючої хати, щоби вивести звідтіля 5-літнього сина. У хвилині, коли Максимюкова переступила поріг, охопив її вогонь і звалилася стеля в сінях, отже вона згоріла у вогні разом з дитиною. Ціла ця траґедія ділялася на очах Максимюка, який з того приводу попав у таку розпуку, що вистрілом з рушниці позбавив себе життя.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ХОТІЛИ БИ ЗРОБИТИ ШЕВЧЕНКА КОМУНІСТОМ.

В Харкові почали будову памятника Тараса Шевченка. Роботою кермують різьбарі проф. Маніцер і Ляндбанд. Одночасно комуністична преса на Україні атакує гостро українських націоналістів за те, що анектували Шевченка, та твердить, що класова (!) ідеольоґія поета переважує національну.

Бачимо, що в Харкові хотіли би з Шевченка зробити коли не члена компартії, то бодай „співчування"; це мабуть за назву, яку Шевченко дав усім москволизам, за „грязь Москви".

ОРИҐІНАЛЬНА ПЕРЕШКОДА В ПОДРУЖУ.

Яків Бохенек, 73-літній вдовець, селянин з Жовкова коло Ясла, хотів одружитися з 67-літньою Апольонією Трашкосьовою. Сини Бохенка противилися тому подружу, тимбільше, що батько хотів записати Трашкосьовій половину свойого майна. Всякі персвазії на тему подружа Бохенек відкидав холоднокровно і робився ще більш аґресивний. Тоді сини впали на ориґінальний помисл. Вони в дні шлюбу запоїли батька до непритомности. „Молодий" очевидно не міг піти до нареченої, яка ждала на нього разом з весільними гостями. Епільоґ цієї ориґінальної справи відбудеться небаром перед судом, бо Трашкосьова внесла на Бохенка позов, у якому домагається відшкодування.

ЯЗВА ВОВКІВ НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Язва вовків на Гуцульщині не припинилась, а навпаки, побільшується з дня на день. В околицях Надвірної і Космача вовки впадають до села і схоплюють худобу і дріб. Гуцули ховають свій інвентар дуже часто навіть до хат, але й це не багато помагає, бо вовки наслідком останніх сніговій до тої міри роззухвалилися, що траплялися випадки, що вовки впадали навіть до хат і порівали вівці. Що правда, то коломийське старовство перевело обласу на вовків, але вона не дала бажаного висліду, бо облава відбулася тільки в більш доступних місцях.

ЗГОРІЛИ 220 ОВЕЦЬ І БЕЗРОГ.

На фільварку у Варшавіцах коло Торуня вибухла пожежа, яка перекинулася на вівчарню. З 250 штук овець і безроґ, що були в стайні, вратовано заледви 30 штук овець. Пожежа повстала в часі розґрівання водопроводів, що наслідком сильних морозів були замерзли.

ЯПОНСЬКИЙ КОРОЛЬ КНИЖОК.

Є ним С. Нома, людина, що дає в своїх заведеннях працю 50,000 людям. Сам мешкає в підміській віллі недалеко Токіо, рідко показується на світі, та проте вміє держати свою руку на живчику біжучого життя. С. Нома видає 9 місячників: один з них під наголовком „Коболь", виходить в півтора міліона примірників, інші місячники мають наклад 10 міліонів. С. Нома видає таку масу книжок, що три четвертині книжок, які є в Японії, походять з заведення цього великого видавця. Місячно пускає він у світ 200 ваґонів книжок. С. Нома добився такого становища зі звичайного, скромного сільського вчителя.

ЦІННІ ПЕЧЕРНІ ВИКОПАЛИЩА У СЛОВАЧЧИНІ.

У відомих печерах „Доміца", на Словаччині, переведено під проводом проф. Бема з Праги черґові археольоґічні досліди, які дали надсподівані наукові висліди. Знайдено коло 250 штук камінного приладдя та багато глиняних посудин з дуже гарними мальованими і різьбленими орнаментами. Всі згадані викопалища є незвичайно цінним матеріялом до історії печерської людини з часу 3000 літ перед Христом.

ПОШЕСТЬ ЧЕРЕВНОГО ТИФУ В СОВІТАХ.

Совітська преса повідомляє про пошесть черевного тифу над Волгою і на Уралі. Пошесть прибрала там великі розміри. Багато випадків занедужань на черевний тиф занотовано теж у Москві. Відчувається теж велику недостачу ліків та лікарських доглядів, наслідком чого недуга поширюється досить сильно. Сотки осіб умирають, бо не можуть діждатися лікарської помочі.

ПРОМІНІ НА СЛУЖБІ ПОЛІЦІЇ.

В Ґалацу (Румунія) стався цікавий випадок з крадіжею великої грошевої посилки в сумі 221,000 левів. Дня 2. грудня м. р. вислав ці гроші інжинір Філіп, управитель філіялки лісничої каси в Ґалацу, до Боканча. При висилці цих грошей до почтового уряду в Боканчі, в повіті Пятра Нямц, були касієр Антонів і секретар Піпіні.

У Баканчі знайдено в почтовім пакеті замісць банкнотів на суму 221,000 левів самі порізані ґазети величини банкнотів тої самої грубости, що й банкноти. Хтось вибрав банкноти й запхав туди порізані ґазети. Заарештовано касієра Антонова в Ґалацу. При ревізії знайдено в нього 54,000 левів. Антонів казав, що це його ощадности. Не було проти нього ніяких доказів і його випущено на волю.

Тимчасом вдалося доказати й цілковиту його невинність. Просвітлено грошеву коверту ультрафіолетними проміннями Показалося, що коверту відчинено так, що стоплено, мабуть горячою бритвою ляк. Ґазетовий папір, що його знайдено в коверті замісць банкнотів, походить із провінціональної ґазети, що появляється в Пятра Нямц, а не в Ґалаці. Ясно, що вкрадено гроші не в Ґалацу, а в Боканчі. Хто це зробив, слідство ще не виказало.

ПРОТИГОЛОДОВА ВИСТАВА В ЖЕНЕВІ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Українське Бюро в Женеві подає:

„Союз боротьби проти III. Інтернаціоналу" влаштував у Женеві дуже інтересну виставу, присвячену справі голоду та релігійних переслідувань на Радянщині. Вистава розміщена в кількох кімнатах. В меншій з них знаходяться великі таблиці, що в схематичній формі представляють організацію та поширення Комуністичного Інтернаціоналу по цілому світі. В другій більшій кімнаті зосереджено бозбожницькі експонати, часописи, аґітаційні малюнки, протирелігійні карикатури, світлини зруйнованих церков, засланих священиків та місць заслання і т. д. В інших двох кімнатах уміщена властива голодова вистава: статистичні діяграми, що свідчать про неминучість голоду на Радянщині, таблиці з порівнанням скількости збіжа, що вивозиться та що лишається на поживу населення, кольорові кольони, що унаглядняють зменшення худоби і т. д. На столах та по стінах розміщено систематично жахливі світлини голодних, умираючих та вмерлих, особливо дітей, голоси чужинецької преси про голод, почасти з дотичними світлинами і т. д., мапи голодних місцевостей та місць заслання, колекцію ориґінальних листів голодних та багато інших документів страшної катастрофи. Вистава, яку відвідують що дня до 400 осіб, буде пізніше перенесена з Женеви до Льозанни та інших міст. На виставі дається відвідувачам пояснення та влаштовується невеликі, але популярно складені відчити. Назагал вистава, як і ціла акція „Союза боротьби проти III. Інтернаціоналу", має характер московський. Ані листів в українській мові, ані української безбожницької совітської літератури на виставі не видно. Але не має ця орґанізація і протиукраїнського характеру. Голодові світлини Українського Допомогового Комітету в Брукселі та повідомлення про голод Українського Бюра в Лондоні уміщено поруч з іншими матеріялами. Будуть поміщені й інші експонати українських комітетів, коли їх надішлють.

КОМУНІЗМ І КУЗИЗМ.

ЧЕРНІВЦІ. — До села Гаврильців повернувся з ність" забрав голос у справі кузизму. Кузисти це дуже нахабні румунські націоналісти. Українці закидають їм те, що вони беруться розкладати українську душу. Перша й остання точка їх програми це нетерпимість. З того боку кузизм і комунізм є найбільшими українськими ворогами. Кузисти хочуть одних вигнати з краю, а других винародовити. Українців не признають. Кажуть, що це вигадка небіжки Австрії. „Самостійність" взиває Українців, щоб не далися зловити на протижидівську вудку кузистів та держалися того, що як український нарід не має нічого спільного з московським комунізмом так і не може мати нічого спільного й з румунським кузизмом.

ГОЛОС УТІКАЧА З СССР.

ЧЕРНІВЦІ. — До села Гаврилців повернувся з „большевицького раю" господар Іван Бойчук, котрий перебував в омській ґубернії на Сибірі. Він каже, що в Совітах загальний настрій є революційний. Населення знаходиться в безперестанніх повстаннях, які червона армія здушує немилосерно. А про Україну каже таке:

„Положення на Україні дуже трівожне. Приготовляється велике повстання. Тюрми переповнені вязнями. Що дня сотками засуджують на смерть. Карають смертю і тих, котрі лише посміють щось злого сказати про „совітський рай".

НІМЕЧЧИНА ПОГОДЖУЄТЬСЯ З ПОЛЬЩЕЮ.

БЕРЛІН. — Кажуть, що наці найбільше тепер заняті тим, щоби погодити Німеччину з Польщею, бо щойно це здивує світ.

НЕ ДАЮТЬ ЗАЛЯКАТИСЯ.

БЕРЛІН. — Німці не журяться тим, що всі держави беруть в оборону незалежність Австрії. Кажуть, що вся та оборона штучна. Вони теж знають, що Анґлія не дасть себе втягнути Франції в нову авантуру з Німеччиною, яка могла би довести до нової окупації німецьких земель. І Італія не дуже то приязна для Франції. Значить, нема чого Німцям дуже боятися спільного европейського бльоку.

НАЙГІРША СВОБОДА КРАЩА ВІД НАЙЛІПШОЇ ТЮРМИ.

БЕРЛІН.—Ернест Торглер, комуністичний провідник, котрий сидить у тюрмі у звязку з підпалом парляменту, заявляє, що це неправду говорять і пишуть ті, котрі кажуть, що з ним у тюрмі зле обходяться. Твердить, що йому там добре, але що йому з того, коли і найліпша тюрма є гірша від найгіршої свободи.

"SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СПЛЕТНІ ПРО ПОГРОМИ

Жидівська телеграфічна агенція подає звіт жидівського спеціяльного кореспондента, висланого з Лондону до Східньої Галичини заходами „Лондон Джуїш Кронікл". У тім звіті, який розіслано по цілім світі, цей кореспондент стверджує, що Українці тероризують жидівське населення Східньої Галичини, яка є під Польщею. І то тероризують у такий спосіб, який нагадує погроми з часів Богдана Хмельницького. Жидів, пише кореспондент, є в Східній Галичині 586,000, з чого 76,000 жиють по селах і займаються хліборобством та дрібною торговлею. Українське населення, пише він, звернуло тепер своє вістря проти жидівських хліборобів, а польський уряд тому приглядається і не бере Жидів в оборону. Горять по селах жидівські забудування, а українське населення приглядається з глумом тому, як Жиди ратують своє майно. Буває таке, що підпалюють жидівські хати, а двері забивають, і так гинуть в огні жидівські жертви. У львівськім, станиславівськім і тернопільськім воєвідстві трудно бачити жидівську хату, щоби не була з повибиваними вікнами. Це зорганізовані хуліганські банди дають тим робом Жидам знати, щоби покидали фарми і забирались. Як Жиди цього не слухають, тоді їх доми підпалюють. Жидівських купців бойкотують усі Українці, від священиків до селян. Українські стійки пильнують, щоб Українці не заходили до жидівських склепів. Селян, які тому не повинуються, побивають, винищують їм засіви, затроюють студні, калічать худобу. Хоч Українці є, так як і Жиди, меншістю, вони роблять Жидів у Польщі жертвенними козлами. Є це відплата Українців, кінчить дописувач, за те, що Жиди були по війні найбільшими їх прихильниками.

Ось таке понаписував жидівський кореспондент до Лондону, а звідтам повандрувало це по світі. Між іншим передрукував його й нюйорський „Джуїш Дейлі Болетин". Додамо, що в тій інформації згадується за погроми Хмельницького й подається 1675 рік як рік погромів.

І так, як неправдивою є інформація про давні погроми (в 1675 р. минуло вже було 18 років від смерти Хмельницького), так і неправдивими та провокаційними є інформації про теперішні погроми в Галичині. На нашій рідній землі український нарід не виступає проти Жидів, а тільки бореться за своє власне існування, шукає варстату праці для своєї інтелігенції, викиненої на вулиці, і ратується перед лиховою та визиском. Ніяких погромів в Галичині не було й нема. Є вони на корінно польських землях, під Варшавою і Краковом, є в Румунії чи деинде, але в Галичині їх нема.

КРАЄВИЙ ЗЇЗД „РІДНОЇ ШКОЛИ" У ЛЬВОВІ

(Оригінальний допис з краю).

Товариство „Рідна Школа" — це організація, на яку наші краяни в Америці звертають найбільше уваги. Без їх допомоги, котра приходить до краю головно, а радше майже виключно за посередництвом **„Обєднання Українських Організацій в Америці"**, не моглаб та преважна краєва організація взагалі існувати.

А вагу „Рідної Школи" й удержування нею шкіл зрозуміє щойно цей, хто возьме на увагу той безмежний напір, який іде з польської сторони, щоби нашу людність за всяку ціну спольонізувати. Чи така робота, такі пляни наших національних противників мають вигляди на успіх — це інша справа. У всякому разі ті вигляди можуть бути, а польонізація може сильно поширитися, коли ми не будемо проти тих польонізаційних затій боронитись.

Треба нам передовсім знати, що Поляки є майстрами у перетяганню на свій бік, у польонізації. Всякі засоби в тій ціли є у них дозволені, є в їх очах — моральні. — А практику щодо того вони мають. Чиж не надуживали вони унії православної української церкви для польонізації? Таж на унію гляділи вони лише як на місток для переходу не лиш на латинство, але таки і до польської нації. — Найславніші, найбагатші роди православної української шляхти стали в той спосіб не лиш Поляками, але ще й завзятими ворогами українського народу та дикими різунами його дітей. Найстрашнішим примірoм цього був звісний ворог нашої козаччини і нашого селянства, князь Ярема Вишневецький.

Вони навіть опанували були у своїм часі монаший чин Василіян і намагалися вжити його як засобу для польонізації.

Забравши при допомозі антанти шість і пів міліона Українців — стараються тепер Поляки при помочи своїх випробуваних штучок — спольонізувати якнайбільше число Українців. Удається їм це головно через мішані подружа, бо Українець — слабо-відпорний та мягкохребетний. Подружившися з Полькою — майже завжди заводить у себе польську родину. Я знаю наприклад ось такий випадок: Є в оіному містечку обслугач міських ламп — Українець, а зветься Німчук. Попавши в московський полон, пізнався там з Московкою та одружився з нею. — Коли вернулись обоє в Галичину, уродилась їм дівчинка і він записав її до латинської метрики. Вона ходить в школі на польські виклади римо-кат. релігії та почуває себе Полькою. В тім випадку очевидно не так вина жінки-Московки, як мягкохребетного чоловіка, що, дрожачи за свою „величну" посаду, зробив свою донечку Полькою.

Але це лише мала ілюстрація щодо того, що у нас діється.

Треба знати, що Поляки, будуючи свою державу, взяли собі дуже до серця науку своїх істориків, котрі за головну причину розвалу старої Польщі вважали **„брак сільнего ржонду"**. І тому вони тепер стараються за всяку ціну створити у себе такий „сільни ржонд" і в тій цили змінили і дальше змінюють вою конституцію, та впроваджують у себе систему диктатури, і то від самого верху до самої долини. Новий громадський закон виборчий має їм послужити до обсадження всіх посад війтів і солтисів по громадах і волостях своїми сліпими креатурами, котрі всіми силами попирали би їх польонізаційну систему. Виховання дітей і молоді має бути ведене лише в стисло **„паньствовим духу"**, а це означає, що має провадити консеквентно до польонізації.

Коли цього літа відбувалися спеціяльні курси для учителів, то на тих курсах були головно та це, що менше іде про знання, але передовсім про **„паньствови дух"**. А якийже це дух, як не польський і не польонізаційний?

Суспільність наша в краю добре це знає і тому таку вагу кладе на свою „рідну" школу, на своїх „рідних" учителів. І тяжка та затяжна є та боротьба нашого народу проти очевидної і безоглядної польонізації.

Цьогорічний **краєвий зїзд** „Рідної Школи" у Львові випав імпозантно і дуже поважно. Взяли в нім участь **279** делегатів з краю і **42** гостей. Проводив йому дуже енергійно і вправно посол (учитель) Величкович. Звіт з діяльности головної управи і цілої організації є видрукований у часописі „Рідна Школа", а крім того перечитано його і на зборах. — Ми тут наведемо лише декотрі важніші дати.

„Рідна Школа" мала в р. 1932—1933 — 33 народні школи, з чого 10 семиклясових; гімназій було 10, а учит. семинарій 3. — Дитячих садків було 255 в 37 повітах. Фахово доповняючих шкіл було **6** та три кравецькі варстати для дівчат. Дуже важною є **Торговельна Школа у Львові**, до котрої ходили 113 учнів, в тому 44 дівчата, та курс абітурієнтів — 36 учасників.

Та школа є й справді незвичайно важною інституцією, бо достарчає фаховців для наших кооператив по селах і містечках. — Многі з них, що покінчили ту школу, стають потім самостійними купцями і в той спосіб причиняються до витворення самостійного нашого купецького стану.

Щодо уладжування інших фахових курсів, то в останнім звітовім році не могла „Рідна Школа" з уваги на загальсу кризу (депресію) уладжувати їх більшого числа. Отже був лише курс крою і шиття в Угерську коло Стрия, та господарсько-куховарський курс у Воскресінцях коло Коломиї. **Число кружків „Р. Школи"** зросло до **1,411**, було їх 649 більше ніж в попереднім році.

Скількість членів представляється тепер кругло числом 55 тисяч, та, на жаль, не всі з них могли чи хотіли сповняти точно свої обовязки.

„Р. Школа" удержувала **три бурси**, а то у Львові, в Городенці та в Чорткові, а крім того зорганізувала дуже важну **„Порадню для вибору знання"** котра ще перед феріями уділила 27 особам поради устно, а 21 — письменно. Ту „порадню" заложено в спіці з **„Українським Технічним Товариством"**. (Це дуже корисне товариство, котре удержує також свій льокаль, і зорганізувало було торік навіть конгрес украінських інжинірів).

Зїзд „Р. Школи" відбувся дуже серіозно, хоч не бракло і слів критики (зосібна з боку молоді), а і представник влади підносив протест, коли щонебудь по його думці заносило „політикою".

Представник молоді, студент **Янів** (головний редактор закритого „Нашого Клича"), підносив, що треба би позбуватися чужих елементів з учительського тіла.

Іван Корчинський з Глинча виступив рішучо проти політики **епископа Хомишина**, котрий приказав парохам заказати колядувати на „Р. Школу", наскільки заколядовані гроші не були би відсилані до станиславівської консисторії.

Краєвий Зїзд „Рідної Школи" ухвалив цілу низку резолюцій, а зміст найважніших з них подаємо ось тут.

І так, зїзд зажадав передовсім, щоби лиш українські вчителі вчили в школах „Р. Школи" та щоби постаратись про **концесію на захоронкову семинарію**, в котрій виховувано би спеціялістів (-ток) для науки у захоронках (для дітей в передшкільному віці). Також треба зорганізувати науку для молоді, що **вже вийшла** зі шкільного віку (14 до 18 літ).

Зїзд одобрює дотеперішню акцію „Р. Ш." на **Лемківщині** і бажає скріплення її — зокрема щодо дошкільної дітвори і доросту. Пожаданим є скликати краєвий педагогічний конгрес, а з уваги на це, що многі школи середні не можуть удержатись на засаді самовистарчальности, треба більше рішучо взятися до батьків дітей, щоби за науку платили. Взагалі треба взятися **до виховування батьків**, котрі не уміють сповнювати своїх обовязків. Треба також закладати більше **селянських бурс**, відбувати частіше засідання головної управи, яка зі свого боку повинна енергічно виступати проти таких учителів, котрих поведення не відповідає національній гідности рідношкільного учителя. Зїзд звернув увагу нашого загалу, щоби свої закупи книжок полагоджував у книгарнях „Рідної Школи" у Львові (вул. Сикстуська 20), та висказав щире признання і подяку українській іміграції в Америці за визначну грошеву допомогу та за ставлення справи „Р. Школи" яко найпершої зпоміж усіх українських справ.

Іван Гуцуляк.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СОЛІДАРНІСТЬ МІЖ ДИКТАТОРАМИ.

Мусоліні остерігає Гітлера, що колиб Німеччина старалася прилучити до себе Австрію, то Італія буде стояти твердо при Франції.

З того, що в Італії править диктатор, і в Німеччині править диктатор, дехто робив висновки, що між італійським і німецьким урядом буде така симпатія, що вони провадитимуть таку саму політику.

Тепер видно, що однаковість державного устрою не потягає за собою симпатій для політики.

КЛОПОТИ З ТОРГОВЛЕЮ.

Большевицькі агенти говорять про величезне значіння Росії для американської торговлі. Факти показують, що вся загранична торговля Америки виносить 300 міліонів долярів, що становить дуже малу рубрику в сумі торговлі краю. З тих 300 міліонів Росія дає всього не цілих 3 проценти. Отже російська торговля знікаючо мала.

Можливо, що большевицькі агенти будуть старатися цю торговлю трохи збільшити. Та тут відразу виринає питання: як заплатить Росія за цю торговлю? Готівки вона не має. А кредит має свої межі.

Хіба виголоджувати далі Україну та слати за границю загарблений хліб? Та хоч це на якийсь час удалося, то як довго воно буде вдаватися?

ПРОТИ ПРОФЕСОРІВ.

Президент нюйорської дільниці Квінс виступив проти кликання на допомогу уряду професорів з Колюмбійського університету. Як так далі піде, каже пан президент, то не буде правити нарід, але професори. А чейже „ми здібні правити нашим краєм", каже пан президент в імени народу.

І справді: де є така похибка, яку потрапить зробити нарід, а якої не зробить професор?

ПОСПІХ НА МІСЦІ.

Американські газети назагал відносяться прихильно до поспіху президента Рузвелта у визнанню кубанського уряду президента Мендієти.

Поспіх був зовсім на місці: президент Рузвелт поспішився визнати Мендієту, бо якби не поспішився, то визнання готово не застати в уряді Мендієту, але його наслідника, і то може не першого.

АЗІЙСЬКИЙ І ЕВРОПЕЙСЬКИЙ УМ.

„Східняки" інакше розвязують великі питання, як „західняки".

Недавно тому один визначний Китаєць представляв у відчиті в колюмбійськім університеті стан Китаю та зображуючи політику, суспільну і економічну дезорганізацію краю, малював горячкові зусилля китайських патріотів побороти дезорганізацію.

Приявний президент університету спитав Китайця: Як довго, на ваш погляд, забре вам перевести організацію Китаю?

Китаєць посміхнувся й сказав: „О, яких 250 літ".

У противставленню до цього „західній" ум намагається нетерпеливо завести негайно те, що він передумав та приняв за потрібне.

Скільки років треба, щоби показати людству, котрий спосіб поступовання кращий?

Люіджі Пірандельо.

РОЗБИТИЙ ЗБАН

(Гумореска).

(2)

Та вкінці дав таки вговоритися. На другий день, заки сонце вийшло, зявився на подвір дядько Діма Лікасі. На плечах ніс кіш із причандалами.

То був дідусь згорблений, з жилавими, суковатими руками, наче старе оливкове дерево зі Сачерени. Маломовний, слово на силу треба було видушити з нього. Може то була гордість або смуток упокорения, в цьому назначеному тілі. А може вірив, що ніхто не міг би зрозуміти та якслід оцінити його заслуги винахідника без патенту.

Дядько Діма Лікасі хотів, щоби за нього говорили його діла. А мусів добре вважати, щоби йому не вкрали його тайни.

— Покажіть той ваш клей, — сказав насамперед дон Льольо, після того, як довго недовірчиво мірив його очима.

Дядько похитав заперечуючо головою, з великою повагою на лиці.

— Побачите його в моїй роботі.

— А чи випаде добре?

Дядько Діма поклав мовчки на землю свій кошик і витягнув відтам велику хустку, бавовняну, червону, постарілу. Став її помало розвивати при загальній цікавости. Коли вкінці дядько Діма з самого споду хустки дістав зломані, ниткою звязані окуляри, зітхнув, а всі довкола засміялися.

Дядько Діма не дбав про це. Витер пальці, заки взяв окуляри в руки. Потім посадив їх на ніс і став дуже докладно оглядати збан, який винесли були на подвіря.

Сказав: — Піде добре.

— Та я — сказав Зірафа — не годжуся на сам клей, це мені замало. Хочу, щоби ви постягали ще й дротом.

— Коли так, то я йду собі, — відповів сухо дядько Діма, встав і перекинув кошик через плечі.

Дон Льольо схопив його за руку.

— А куди? А куди? Абож так поступається з людьми, пане й порося? А диви, диви, дується наче Карло Великий! Нещасний обірванче, осле над ослами, таж я в той збан хочу вливати оливу, а олива протече, олива просякає! Цей кавалок ти хочеш лише приліпити твоїм клеєм, не стягаючи дротом! Тут я приказую!

Дядько Діма прикнув очі, стиснув уста та покрутив головою.

Всі такі! Знову йому вкоротили радість, щоби зробив гідно роботу, щоби совісно викінчив її за всіми правилами мистецтва та щоби дав доказ знаменитих прикмет його клею.

— Коли цей збан — сказав — не буде знову дзвонити як дзвін...

— Не хочу приговорювання, — перебив дон Льольо. — Хочу, щоби ви стягнули дротом! Плачу за клей і за дріт. Скільки вам дати?

— Коли буде лише із клеєм...

— А то впертий чоловік! — скрикнув Зірафа. — Абож то я говорю по турецьки? Таж я вже говорив вам, що хочу, щоби ви постягали дротом! Погодимося, коли робота буде готова. Не можу більше з вами марнувати часу.

І відійшов наглядати робітників.

Дядько Діма взявся до роботи, надувся від гніву та зневаги. І його гнів і зневага росли за кождою дірою, яку він вірчував шилом у збані щоби тими дірками перетягати дротики. Лице йому зеленіло з люти, а очі іскрилися.

Коли скінчив цю першу операцію, шпурнув шилом сердито у кошик. Потім притулив обі половини збана докупи, щоби бачити, чи дірки однаково розділені, точно одна проти другої. Взяв кліщі, натяв дроту на рівні частинки, стільки, скільки було стягів, і прикликав до помочі одного робітника, з тих, що брали оливки.

— Лише відвагу, дядьку Дімо! — сказав селянин, як побачив, який він на лиці.

Дядько Діма сягнув рукою, добув мовчки коробочку з клеєм і підніс її до неба, начеб приносив жертву Богу, коли люди не хочуть признати його чудотворну силу.

Потім став пальцем, розтирати клей у щілини розбитого збана. Зібрав зі землі кліщі та прилагоджені дротики, вліз отвором у збан і сказав селянинови, щоби притиснув відломки збана, як це він перед хвилиною зробив був. Та заки став стягати дротиками, сказав:

— Тягни! — крикнув зі середни збана селянинови. — З усеї сили! Чи бачиш, що більше не дасться роздерти? А хай того не знаю що, хто не вірить! Нумо застукай у збан, застукай! А що, правда, чи ні, що дзвонить наче дзвін, навіть як я в середині? Іди, скажи свому господареви!

— Хто є нагорі, приказує, дядьку Дімо! — зітхнув селянин — а хто надолі, ганьбить і проклинає! А нуко направте той збан, перетягніть ті дротики.

І Дядько Діма перетягнув дротики крізь дірки на обі сторони зліпленого збана, потім узяв кліщі та поскручував їх. Потребував на це цілу годину, щоби позакручувати всі дротики. Піт стікав з нього у збан. При роботі нарікав на свою лиху долю. А селянин його вговорював і вспокоював.

— Тепер мені поможи вилізти зі збана, — сказав вкінці дядько Діма.

Одначе збан був щоправда широкий посередині, зате вузький у шиї. Про це дядько Діма із сердитости не подумав був. А тепер пробуя на всякий сосіб, як би то вилізти зі збана, та не міг знайти цього способу.

А той селянин, замісць, щоби помогти вилізти зі збана, бігав сюди й туди та аж вився від сміху. Схоплений, замурований у збані, який сам направив! А коли хоче вилізти з нього, треба розбити цей збан наново й на все. Іншої ради не було!

Сміх і крики людей привели сюди й дон Льоля. Дядько Діма лютився у збані наче дикий кіт.

— Пустіть мене! — ревів зі середини. — Бійтеся Бога, я хочу вийти! Зараз! Помагайте!

Дон Льольо насамперед здумівся. Очам своїм не хотів вірити.

— Та якжеж це? То він у середині? Заліз у збан? — Підійшов до посудини та крикнув до дідуся:

— Помогти вам? Та як? Божевільний діду! Насамперед вам треба було взяти міру! А нумо пробуйте: витягніть одну руку... Так! — а тепер голову... обережно... ні, помало! Та ні,... чекайте! Так ні, на діл, на діл!... А як це ви могли зробити? Щож я тепер пічну з цим збаном?!

(Кінець буде).

Мусій Степанчук.

ДУХ ГЕРОЙКИ, ОЛЬГИ БАСАРАБ.

Як втомишся, сестро, в борні, у змаганню
На шляху до щастя, до сонічка дня,
Згадай тих, що йшли вже шляхом цим недавно
І дали за тебе тут своє життя.
Послухай, що каже їх дух із могили,
Святий дух Героїв, сильний і міцний:
„Всі присуди смертні не вбють духа сили,
Бо местник народу є вічний, живий.
„Всі болі і муки, свою чашу горя,
Як лік для народу, ти вщерть випивай...
Глянь: щораз ясніше сіяє вже зоря
Тим, що йдуть відважно за нарід і край!
„Як втомишся, сестро, під тягаром чину,
До Ольги могили думками лети,
На цвинтар до Львова, там на Україну,
До вічної слави Геройки — Сестри!

СЛАВЯНОФІЛЬСТВО, ДЕМОКРАТИЗМ І ЕТНОГРАФІЯ.

При слові „Чехія", „Прага", в нашій уяві звикли вставати постаті Паляцького, Шафарика, Гавлічка, борців за кращу будучність свого малого, гнобленого недавно народу, та палких ідеалістів всеславянського відродження. Це виростає перед очима вже наскрізь сучасна фігура Томи Масарика, втілення культурної західньої демократії, знаного „реаліста", що в його руки покладено між іншим також здійснювати славянські ідеали своїх великих попередників. Коротко: Чехи з одного боку, а славянський сентимент і демократична терпимість з другого, здавалися нам чимсь неподільним.

На жаль, дійсність мало вяжеться з нашими асоціяціями, а бувають і такі, що повстають саме на основі контрасту... Останній досвід з чесько-українських відносин дає цього численні докази. Говорити нам про національну політику, політику на Закарпатті?! Про кольоніяльні, адміністраційно-поліційні практики? Про тисячі ситих урядовців, повних погорди до голодних „дикунів"? Про чеські школи в українських селах? Чи може про москвофільське мадяронство та зграї московських еміґрантів, підтримувані чільними чеськими партіями?

Ні! Навіть не зачіпатимемо цього, як також включення значної української території в склад Словаччини з усіми наслідками цього. Обминемо також справу автономії Закарпаття, забезпеченої міжнародніми договорами і багато ще дечого.

Обмежимося до зовсім невиної та благонадійної теми — української етнографії. Три роки тому наше громадянство довідалося з польських ґазет про заарештування в Кошицях, на Словаччині, „гурту українських революціонерів". Випадок хотів, що — на думку чеської поліції — небезпечні злочинці, що мали загрозити пануванні Чехословаччини над Карпатами, попали в руки поліції. Потім цілий рік було тихо; і нарешті коротка вістка, що після 12-місячного слідства відбувся в Кошицях процес і всіх заарештованих звільнено від вини й кари та випущено на волю. Причиною увязнення і суду, виявилося, була знайдена в одного українського студента англійська публікація про Україну з етнографічною мапою українських земель. Конфузний процес, на жаль, ширше мало відомий, не закінчився засудом з тої простої причини, що згадану мапу видано на підставі мапи славного... чеського вченого проф. Нідерле.

Один випадок мало говорить? — Берперечно, але горожани Закарпаття аж надто дошкульно відчувають невипадковість таких подій. Раз часописові дозволять урядову назву щонайбільше „Наша земля", а ніяк „Українська Земля", то знову Союзови підкарпатських студентів з осідком у Празі поліція накине епітет „руський", бо прикметник „український" противиться, мовляв, засаді вірности републиці; іншим разом у якомусь Рахові чи Пряшеві потягнуть до відповідальности школярів за ношення „тризуба. За тими „тризубами" особливо нема урядам спокою. Цього року трапилася нова афера: На всеславянському пластовому „джемборі" в Ґеделе, де, до речі, нашим пластунам із Закарпаття заборонено виступати як самостійній національній одиниці, мінялися наші пластуни з чужими пластунами ріжним пластовим крамом, між іншим також листівками, На одній такій листівці доглянула пізніше чеська поліція знак „тризуба" і — авантура була готова. Маляря і видавця картки заарештовано; вся чеська преса підняла величезний галас про українську ірреденту на Закарпатті. Отже показалося, що за „статечними" поліцаями стоїть чеське громадянство. Та пройшов якийсь час і увязнених скромно випущено на волю; докази ірреденти видавалися замалими навіть прокураторови. Черговий конфуз, на цей раз для цілої „славянофільської" та „демократичної" суспільности.

Можна би було навести ще інші факти, напр. заборону посвячення прапора з вишитим „тризубом" „Української Громади" в Ліберці. Та є випадки свіжіші. У другій половині жовтня м. р. заарештовано кількох Українців, що працювали в редакції „Розбудова Нації". Польська преса вдарила в тарабани: і Чехи, мовляв, беруться до жахливих українських саботажників! Два місяці просиділи люди у вязниці. Здаволося, справа мусить бути справді поважною. А тимчасом заарештованих випустили на волю. Виявилося, що причиною всього була знову злощасна етнографічна українська мапа, на цей раз на листівках видання „Насусу" в Бельгії, та інформаційна брошура „Украін" з такою самою мапою. Найкомічніше те, що йде про туж фатальну мапу українського населення, яку склав колись чеський учений Нідерле!

Треба признати, що чеська скрипка за небагато літ чехословацької самостійности встигла знаменито достроїтись до інших членів цього славянського квартету. Одною рукою чеський уряд підтримує укр. еміґрацію, її культурні установи, — а другою душить спонтанний розвиток українства на нашій етнографічній території та допускається дивних і недостойних вибриків.

Але невжеж уряд і громадянство малого чеського народу, що отсе добився незалежности, гадають що багатоміліонова українська нація дасть себе чимсь спинити на свому шляху?

Невже Чехи аж такі наівні?

Р. Д.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

"MAZEPPA" OPERA TOPIC AT LUNCHEON.

Director Chutro Meets With Sponsor Committee.

Director Dimitri Chutro, of the Ukrainian Art Theater, yesterday met with members of the local committee sponsoring the presentation here Friday and Saturday of Tschaikowsky's opera, "Mazeppa," at a luncheon at the Wardman Park Hotel.

Members of the committee, who include a number of prominent Washington women, discussed the score of the opera with Director Chutro. It was agreed that although Tschaikowsky is known mainly as an orchestral composer, "Mazeppa" places him in the ranks of composers who have contributed to the life of opera.

Mrs. Hollister Sturges is chairman of the committee and Miss Elizabeth Howry, vice president. "Mazeppa" was first presented in Moscow in 1884. This will be the first presentation in 1934.

(The Washington Post, Sunday, January 21, 1934)

З МЕТРОПОЛИТЕН СПІВАТИМУТЬ „АЇДУ".

Серафін, котрий буде дірiґентом, називає оперу, яку ставитиметься в суботу, найбільш улюбленою.

Вердієва „Аїда", яку я вестиму в Метрополитан Опера Ґавз цеї суботи пополудні, й яка буде передана радіом по цілій країні, є не тільки улюблена мною опера, але найбільш щасливою для мене — за яку я її вважаю.

Туліо Серафін.

Це була перша опера ,яку я провадив в Ферара, Італія, роки тому назад, і в багатьох інших містах, де я виступав, ця опера була моїм дебютом.

У пропамятній виставі в Ферара була там одна зірка, що кинула тінь на всі інші. Це була нога, або краще ноги контральта, що співала ролю Амнеріс. Коли ця жінка вийшла на сцену й показала свої ноги — це були гарні ноги — в цілій їх наготи, подумайте тоді, який це мало ефект на емоціяльну італійську авдиторію! Я забув, як ця жінка співала, однак я памятаю, що виступ її був надзвичайно успішний.

Та часи зміняються. Десять років тому я проводив цею оперою в Неаполю й ґазети скритикували мене гостро за те, що я сказав артистці, співаючій ролю Амнеріс, взяти на себе більше одягу. В дійсности вона була майже гола, а в ґазетах мене названо „пуританом".

Елисавета Ретберґ.

В суботу міліони слухачів почують цю оперу. Є це одна з прекрасних опер; часом думаю, одна з найкращих. Це скарб любимих мельодій. Хтось сказав, що в Сцену Ніля Верді вложив встільки ориґінальних мельодій, що дають кілька ґенерацій модерних композиторів.

Для мене трудно вибрати специяльні сцени й соля, бо я всіх їх люблю. Я думаю, що одною з кращих є кольориста музика в Сцені Святині в першій дії, де є дует між Амнеріс і Аїдою. Та не менш гарними є другі сцени й їх мельодії.

„Аїду" ставлено вперше в Каїро, в Єгипті, 24 грудня 1871 року.

Артисти вибрані тепер до роль у цій опері є такі, яких тільки ви можете сподіватися від Метрополитен Опера Ґавз. Елисавета Ретберґ співає ролю Аїди, Карін Бранзель, Амнеріс; Карло дель Карсо, Радамеса; Артур Ендерсон, короля; Вірґіліо Лазарі, Рамфіс, найвищого жреця; Армандо Борджіолі, Амонасро; Альфіо Тедеско, післанця; а Лілiян Клерк виступає в ролі жрекині.

(Огол.)

Мусій Степанчук.

НА МОГИЛІ ГЕРОЙКИ, ОЛЬГИ БАСАРАБ.

Ой, на тихому цвинтарі, в місті Львові,
Там зійшлися рідні сестри, всі по крові.
На могилу Сестри Ольги посходились
І порадоньки в Сестрички там просили.

;,Ой, устань же, Рідна Сестро, пробудися,
Своїм духом трудам нашим причинися!"
„Ідіть, сестри Українки, чистим полем,
Чистим полем, з бодрим духом, та не кволим.

„Ведіть, сестри, діток своїх за рученьку,
Вчіть любити й шанувати Рідну Неньку,
Вчіть любити й шанувати Україну,
І для Неї тільки жити дозагину".

РОЗВОДОВА ПОШЕСТЬ У ЯПОНІЇ.

Токійські часописи повідомляють, що в державі сходячого сонця вибухла справжня рзоводова пошесть.

Розвід не є в Японії судовою, лише поліційною справою. І не треба багато праці, щоби осягнути розвід. А всеж японське подружа відзначалося великою тревалістю. Тепер справа змінилася. Вистане найдрібніший доказ, щоби осягнути розвід, головно коли годяться обі сторони. Кажуть, що найбільше розводяться чорноволосі японки, що мають сині очі. Ті мовляв без серця та дуже примхуваті.

ЧИННІСТЬ ПОЗАОЧНИХ КУРСІВ ЧУЖИХ МОВ УТҐІ В ПОДЄБРАДАХ.

Знання мов чужих культурних народів має величезне значіння. Лише володіючи досконало цими мовами, людина вільно може черпати зо світової скарбниці людського поступу. Але, на жаль, до цієї пори завше відчувався брак підручників чужих мов для Українців. Нині цю недостачу виправляє УТҐІ в той спосіб, що провадить три великі курси з чужих мов, а саме: анґлійської, німецької та французької. Курси ці написані лекторами Української Господарської Академії в Ч. С. Р. У цій справі звертатися на адресу:

Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Institut, Podebrady. Tchecoslovaquie.

Після шлюбу.

— Мамо, чи я виглядала нервово?

Мати: Лише зпочатку, а як Петро сказав „так", то ти зараз успокоїлася.

ЯК „РОЗЗБРОЮЮТЬСЯ" СВІТ.

(УП) Мусоліні зарядив створення в армії спеціяльної інспектури піхоти. Інспектор дістає рангу командира армії, коли тимчасом інспектори інших частин, артилерії, альпейських стрільців і т. п., мають ранги лише командирів корпусів, зглядно дивізій. Тенденція є така, що поодинокі інспекції мають усамостійнитись, бо цього вимагає чимраз більша потреба технізації навіть піхоти. Досі ці функції сповняли відповідні відділи генерального штабу. При спільних справах всі інспектори мусять порозумніватись.

З японських жерел довідуємося, що совітська армія має під сучасну пору 75 піших і 13 кінних дивізій, цебто разом мирний стан цієї армії виносить 1,300,000 людей. Крім того мають Совіти 2,200 літаків, 1,500 тенків і величезну скількість хемічного матеріялу. На Далекому Сході розташовано 10 совітських дивізій і 300 тенків та кількасот літаків. На випадок війни можуть ці літаки бути загрозою для Токія й Осаки.

В Москві заарештовано 8 вищих старшин червоної армії за змову проти Сталіна та за саботаж харчового постачання армії. Між арештованими є командант военної академії. Взагалі настрої в совітській армії не зовсім то прихильні теперішньому режимові. Особливо старшинський корпус дає навіть назовні відчути своє невдоволення з теперішньої політики.

Японське міністерство війни підготовляє на 1935 рік перезброєння цілої армії. Піхота має дістати гармати нового типу і більше скорострілів. Кавалерія дістане скорострілі. Обслуга артилерії та рефлекторів має бути побільшена. Літаки будуть вживати бамбусових пропелерів, які виказалися в практиці дуже добрими. Такі пропелери вже виробляють фабрики і вони є 20% дешевші від усіх дотепер уживаних. Не забуто також на моторизацію армії та призначено для цього досить великі суми у військовому буджеті.

Чеська збройна фабрика Скода в Пільзні мусіла зредукувати 1,400 робітників через те, що румунський уряд відкликав всі свої замовлення в тій фабриці. Причиною відкликання був відомий скандал з підкупством вищих урядових чинників через заступника фірми Скода, Зелецького, в Букарешті. Підкупство йшло на міліони і дехто на цьому добре заробив.

Державний буджет Греції на 1933/34 рік виносить 6,882 міліонів драхм, чого одна четвертина, 1,790 міліонів, призначена на військові видатки. З тої суми дістає військове міністерство 1,058 міліонів, маринарка 556 міліонів і летунство 176 міліонів драхм.

Хто заробив на зброєнню.

(УП) Статистичні викази Союза Націй опублікували біланс чеської збройної фірми Скода в Пільзні. Оборот фірми виносив у минулому році круглo біліон чеських корон. Головним покупцем зброї був Китай, який закупив у тому році зброї за 122.5 міліона корон. Чіле закупило зброї за 91 міліонів корон. Крім того закуплено ще муніції на 567 міліонів чеських корон. Ще більше заробила на цьому гешефті Англія, а щойно на третьому місці йде Америка. І в таких умовинах балакають про роззброєння!

НАЙСТАРША ВИПОЗИЧАЛЬНЯ КНИЖОК.

Про найстаршу випозичальню книжок пише св. Еронім. Згадує він про книгаря Памфілія, що в 309 р. згинув мученицькою смертю, а перше прислужився тим, що зібрав 30,000 побожних книжок і позичав їх тим, що бажали собі лектури. Потім на протязі століть нічого не відомо про бібліотеки, які займалися випозичуванням рукописів. Щойно з року 1332 є вістка, що в Парижі гурт багатих людей так дався в знаки торговцям рукописів, що вони рішилися за відповідною оплатою зичити книжки аматорам слова. Значить, мало це місце коло 100 літ перед винайденням друку. В Англії першу випозичальню книжок оснував король Генрик IV., що засів на троні 1388 р. Він доручив збудувати в Оксфорді бібліотеку для студентів. Зпочатку мали право користати з неї тільки студенти. Читальні, які давали змогу публиці випозичати книжки, існували в середніх віках теж у Відні й у Тулюзі.

— Подумайте, пані, ті руїни мають більше як дві тисячі літ!

— Не говоріть небилиць, таж щойно зачався 1934-тий рік!

Пані Душакова здибає паню Швакову, що купила малого дерев'яного коника до гойдання.

— А вам навіщо коника, коли ви не маєте дітей!?

— Ви, не знаєте, пані, мого чоловіка, він дома такий маленький!

НОВИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ РЕПЕРТУАР

ЧУДО СВ. НИКОЛАЯ, написав В. Левицький. Драматична картина на три дії, після апокрифів. Для старших. 12 осіб. — 20 ц.

МАТИ, драма з народнього життя на 4 дії, І. Я. Луцика. 11 осіб. — 35 ц.

З ТАМТОГО СВІТА, комедія в трох діях. В. Мартиневича. 15 осіб — 45 ц.

ЗМІЇКА, В. Ришкова, комедія на 4 дії. 9 осіб — 50 ц.

МОТРЯ, нісценізація історичної повісти Б. Лепкого на 5 картин, осіб 21 — 35 ц.

КНЯГИНЯ КАПУЧІДЗЕ, фарс на 3 дії. А. Моллер. 10 осіб 45 ц.

ВЕЧІР НА ХУТОРІ, або **Василь та Галя**. Песа на 1 дію. 4 осіб — 20 ц.

ШВЕЦЬ ЖЕРДКА, або **Барон на Літниську**. Комедія в 3-ох діях. 12 осіб — 45 ц.

ДЛЯ БЛИЖНІХ, драма на 4 дії, Я. Косовського, 13 осіб 30 ц.

СОТНИКІВНА, песа в 5 діях, з історичної повісти Богдана Лепкого. „Сотниківна" перероблена для сцени Олексою Скалозубом, 15 осіб — 40 ц.

ЗРАДА, історична драма на 3 дії з часів гетьмана Мазепи, 8 осіб — 35 ц.

ДАНИЛО ЧАРІВНИК, або **Вратоване Супружжа**, комедія на 4 дії зі співами, 5 осіб — 25 ц.

Замовлення слати до:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

У СПІЛЦІ З АРЕШТАНТАМИ.

Дозорці державної слідчої вязниці в Золочеві, в Галичині, впали на практичну думку. Вони заложили собі варстат до фальшування монет і тайну горальню. Робітниками „циї фабрик" були арештанти. Крім цього слідство викрило, що декотрі „зовсім певні" одержували нічні відпустки на вломи й крадіжки в місті. Добич ділили під наглядом панів „дозорців" по братньому на рівні пайки. Цей дуже добрий гешефт тревав собі довший час на втіху й славу золочівської вязниці.

— Моя теща то наче газета!
— Якто?
— Зявляеться в мене щодня.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(35).

Винявши з убитої серни стрілу та сховавши її назад до сагайдака, Тарзан дав знак ватажкови пігмеїв, що він хоче позичити собі в нього меча. Ватажок на хвилю завагався, а його товариші почали за ним слідити. Потім він виняв меч та подав Тарзанови. Тарзан витяв собі кусок мяса та почав його зїдати. Малі люди дивилися на нього зі здивуванням, що межувало зі страхом, а коли Тарзан подав їм кусок мяса, вони відступили назад.

Тарзан догадався, що малі люди чули відразу до сирого мяса. Пізніше він довідався, що вони тому не любили сирого мяса, бо, за їх досвідом, усі ті, що любили сире мясо, їли теж малих людей. Тому, як вони побачили, що Тарзан їсть сире мясо, вони заключили з того, що він таксамо може їсти котрогонебудь з них, якби досить зголоднів. Завинувши трохи мяса в шкіру з антильопи, Тарзан перевісив торбу через плечі та вибрався в дальшу дорогу.

По якомусь часі Тарзан завважав, що малі вояки трохи занепокоєні. Вони розмовляли тихцем та кидали на всі боки заляканi погляди. Вони не боялися за себе, бо ці вояки мабуть не знали страху. Що їх непокоїло, то думка, що їх провадив цей великий чоловік, та що вони вели його між своїх людей. Вже було пізно пополудня, коли Тарзан побачив далеко від себе групу горбів.

Як вони ще більше наближилися до тих горбів, Тарзан побачив відділ вояків, що наближався до них скоро. Зі своєї височини він міг їх скорше доглянути, ніж могли побачити його малі товариші. Бачучи це, Тарзан задержався та заки ватажок малих людей міг догадатися його заміру, схопив його з його антильопою та підняв високо на руки. Якусь хвилину серед вояків було замішання. Заблисли мечі та піднялись оклики осторогі, а декотрі з вояків навіть уже наставилися на Тарзана своїми малими списами.